

JUOZAS PRUNSKIS

GELBĖJIMAS
TREMINIŲ
IŠ MASKVOS
LETENŲ

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS LEIDINYS

James L. Robinson

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS LEIDINYS
1985 M.

LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL, INC.
2606 West 63rd Street, Chicago, IL 60629

 P 1175

GELBĖJIMAS TREMTINIŲ

IŠ MASKVOS LETENŲ

Baigiantis Antrajam pasauliniam karui ir Sovietų Sąjungai džiūgaujant pergale (atsiekta daugiausia JAV pagalba), Maskvai ėmė labai rūpėti pabėgėlių didelis skaičius vakaruose. Iš vienos pusės — tie pabėgėliai labai daug žinojo apie komunistinės diktatūros prievartą ir galėjo paskleisti daug neigiamos jiems propagandos įvairiose pasaulio šalyse, o iš kitos pusės — karo metu žuvus tiek daug Sovietų Sąjungos vyrų, o reikiant vykdyti plačius atsistatymo darbus, bus reikalinga darbo jėga, net ir vergų darbų lageriuose.

Maskvai nebuvo per daug sunku pakankamai nesiorientuojančius ar reikiamai Europos žmonėmis nesirūpinančius vakariečių vadus palenkti savo užmojams ir išsiderėti priversutinę pabėgėlių repatriaciją.

Verta įsitęmyti Jaltos konferencijos nuosprendį: "Jungtinių Valstybių ir Sovietų Sąjungos susitarimas, liečiąs išlaisvintus karo belaisvius ir civilinius asmenis.

Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė iš vienos pusės ir Sovietinių Socialistinių Respublikų vyriausybė iš kitos pusės, norėdamos sudaryti galimumą aprūpinti ir repatrijuoti Sovietų karinių pajėgų išlaisvintus Jungtinių Valstybių piliečius ir Jungtinių Valstybių karinių pajėgų išlaisvintus Sovietų piliečius, sutarė, kad seka:

I str. — Visi Sovietų piliečiai, išlaisvinti Jungtinių Valstybių karinių pajėgų, ir visi Jungtinių Valstybių piliečiai, Sovietų karinių pajėgų neatidėliojant bus atskirti nuo priešų

*Kazys Perkus, M. D.
1022 Beau Brummel Drive
Sleepy Hollow, Dundee, Ill. 60118*

karo belaisvių ir laikomi skyriumi stovyklose ar surinkimo punktuose, kol bus perduoti Sovietų ar Jungtinių Valstybių įstaigoms tų įstaigų vietose sutartu būdu.

II str. — Susitariančios šalys sudarys sąlygas, kad jų karinės įstaigos nedelsdamos praneštų kitos šalies kompetetingoms įstaigoms apie susitariančios šalies surastus piliečius ir tuo pat metu imtųsi reikalingų žingsnių įvykdyti šio susitarimo sąlygas. Sovietų ir Jungtinių Valstybių repatriacijos atstovai turi teisę tuojau (betarptai) lankytis savo piliečių stovyklose ir surinkimo punktuose, paskirti vidaus administraciją, nustatyti discipliną ir tvarką pagal savo krašto procedūrą ir įstatymus. Bus sudarytos sąlygos jų pačių karininkams nuvykti į stovyklas ar surinkimo punktus, kur yra patalpinti atitinkamų pajėgų išlaisvinti nariai ir ten trūksta karininkų. Stovyklon ar surinkimo punktan įėjimo ir išėjimo išorinė apsauga bus nustatyta pagal nurodymus karinio vado, kurio zonoje jie patalpinti, ir tas vadas taip pat paskirs komendantą, kuris galutinai bus atsakingas už atitinkamos stovyklos ar punkto bendrąją administraciją ir discipliną.

Stovyklų panaikinimas, taip pat išlaisvintųjų piliečių perkėlimas iš vienos stovyklos į kitą, bus reikalingi Sovietų ir Jungtinių Valstybių kompetetingų įstaigų pritarimo. Išimtiniais atvejais stovyklų panaikinimas ir išlaisvintųjų piliečių perkėlimas gali būti įvykdytas ir be išankstinio pritarimo, su sąlyga, kad tuojau būtų apie tai painformuotos kompetetingos įstaigos ir nurodyti to panaikinimo ar perkėlimo pagrindai. Nebus leidžiama priešiškos propagandos, nukreiptos prieš susitariančias šalis ar prieš bet kurią Jungtinių Tautų valstybę."

Kaip žinome, to viso kruvinai skaudūs padariniai išniro visų pirma priverstinai repatrijuojant ukrainiečius, vlasoviečius, o ir po pabaltiečių, lietuvių stovyklas ėmė šmaikštinėti sovietiniai agentai, ne vien įkalbinėdami grįžti, bet ir pradėdami terorizuoti. Tūkstančiai lietuvių pabėgėlių pergyveno įtampą, baimę ir pavojų.

Tuo, žinoma, visų pirma susirūpino stovyklų vadovybės,

kreipdamosios į vakariečių pareigūnus. Ėmė veikti ir Vyriausias Lietuvai Išlaisvinti Komitetas, kuris savo memorandume aukščiausiai sąjungininkų karinės vadovybės institucijai 1946 m. balandžio 26 d. išdėstė visas tas neteisingas sovietines užmačias prieš mūsų pabėgėlius.

Tas viskas turėjo reikšmės, bet ne lemiamos. Pokario sąraangoje pirmuoju smuiku grojo Amerika, faktinoji pergalės lėmėja, ir buvo nepaprastai svarbu, kad Amerikoje būtų išvystytas spaudimas į vyriausybę ir į karinių dalinių vadovybę Europoje, stengiantis gelbėti pabėgėlius nuo Maskvos grobuoniškumo.

Tais 1945 metais pagrindinis jungtinis lietuvių politinio darbo veiksnys JAV-se buvo Amerikos Lietuvių Taryba, sudaryta iš JAV piliečių, taigi turinčių stipresnę balsą administracijos akyse. Vlikas į JAV persikėlė tik 1955 metais. Lietuvių Bendruomenės užuomazga buvo padaryta 1946 m. tremtinių atstovų suvažiavime Hanau, o pagrindas buvo padėtas Lietuvių Charta 1949 m. birželio 14 d., bet JAV LB inkorporavimas Amerikoje įvyko tik 1952 m. vasario 15 d. Connecticut valstijoje. Pagaliau ir pačių tremtinių, kad ir atvykusių į JAV, balsas, kaip nepiliečių, dar negalėjo būti toks svarus, o ir pats jų atvykimas prasidėjo tik trejeta metų vėliau.

Susidariusį pabėgėliams-tremtiniams pavojų labai gerai suvokė tais 1945 metais JAV-se vienintelis aktyvus lietuvių visuomenės politinis centrinis veiksnys — Amerikos Lietuvių Taryba. Apie tai plačiau galima rasti tuometinio Alto pirminko L. Šimučio knygoje "Amerikos Lietuvių Taryba". Čia jis rašo: "1945 m. rugpjūčio mėn. didesnių rūpesčių pradėjo kelti Lietuvos tremtinių padėtis vakarų Europoje. JAV karys Povilas Baltis (Baltinis) iš Vokietijos, dr. Pr. Padalskis (Padalis) iš Prancūzijos ir kiti rašė, kad tremtiniai gali būti gražinti atgal į bolševikų okupuotą Lietuvą, kur jie būtų labai skaudžia! nubausti trėmimais į Sibirą ir kitais žiauriais būdais. Tais reikalais plačiai tarėsi L. Šimutis, dr. P. Grigaitis, prof. K. Pakštas, J. Laučka, M. Vaidyla ir kun. J. Končius,

Balfo pirmininkas. Jieškota priemonių, kaip tuos pavojus tremtiniams pašalinti. Sutarta netrukus vykti į Washingtoną išdėstyti tuos reikalus valdžios sluoksniuose.

Šimutis, Grigaitis ir Vaidyla į sostinę nuvyko rugpjūčio 21 d. Ten jau buvo atvykę iš New Yorko LAIC (Lietuvių Amerikiečių Informacijų Centro) vadovai — adv. K. Jurgėla ir pulk. K. Grinius. Buvo svarstyta naujai susidariusi situacija Europoje ir naujos problemos. Jau pirmiau turimos žinios papildytos gautais dr. Padalskio ir E. Turausko laiškais. Dr. Padalskis, kaip Vliko atstovas, įteikę tos organizacijos bei komiteto pasiūlymus bei prašymus. Peržiūrėta atsiųstas JAV vyriausybei memorandumų projektas. Nutarta patiems betarpiškai juos įteikti Valstybės departamentui”

Negaištant imtasi akcijos. Jau tų pačių 1945 m. rugpjūčio 22 d. V. Laukaitis, K. Jurgėla, M. Vaidyla, P. Grigaitis ir L. Šimutis nuvyko į Valstybės departamentą. Juos priėmė Valstybės departamento sekretoriaus pavaduotojas Stevens. Jam ir buvo įteikti memorandumai dėl Lietuvos nepriklausomybės, dėl Karaliaučiaus srities ir dėl tremtinių pavojingos padėties Europoje.

Iš memorandumo tremtinių reikalu aiškėja, kad šį reikalą jau anksčiau judino Alto įsteigtas Informacijų Centras LAIC, kuris 1945 m. gegužės 24 d. buvo gavęs Valstybės departamento sekretoriaus pavaduotojo Joseph C. V. Crew raštą tvirtinantį, jog būtų nesuderinamas su JAV politika priverstinas grąžinimas asmenų, kurie savo kraštą paliko dėl grėsmės jų gyvybei ar laisvei dėl jų rasės, religijos ar politinių įsitikinimų. Tuo reikalu buvo gautas panašus atsakymas (iš 1945 m. gegužės 18 d.) ir iš Karo departamento, pasirašytas pulk. L. L. Hill; JAV politika numato, jog lietuviai nebūsią repatrijuoti į Sovietų Sąjungą, nebent jie šauktųsi Sovietų pilietybės.

Alto memorandume buvo priminta, kaip 1945 m. liepos 18 d. į lietuvių tremtinių valgyklą Wangene, amerikiečių zonoje, įsibrovė raudonarmiečių karininkas ir bandė įtikinti lietuvius grįžti į Lietuvą. Matydamas, kad jo agitacija nedaro

įtakos, jis niekino, juodino tuos lietuvius, pagaliau grasindamas, kad atsisakantieji grįžti bus jėga sugražinti, lietuvius išvadino fašistinėmis kiaulėmis, grasindamas, kad jie bus perkelti į sovietinius lagerius, iš kurių išėjimas greitas ir skubus . . .

Alto vadovai, milijono JAV-se gyvenančių lietuvių vardu, reiškė susirūpinimą dėl savo giminių tokios sunkios padėties ir prašė JAV vyriausybę imtis priemonių, kad būtų ta nelemta padėtis atitaisyta, suprantama, neleidžiant prievartinio repatrijavimo ir sutramdant sovietinių pareigūnų siautėjimą stovyklose.

Šį Alto memorandumą pasirašė Alto pirm. L. Šimutis, vicepirm. W. P. Laukaitis, sekretorius P. Grigaitis, išd. M. Vaidyla ir Lietuvių informacijos centro direktorius dr. K. Jurgėla.

Dokumentas reikšmingas ir čia paduodame jo originalų tekstą:

M E M O R A N D U M
OF THE
LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL, Inc.
Concerning
THE SITUATION OF DISPLACED LITHUANIANS IN
AMERICAN-OCCUPIED GERMANY.

A letter addressed to the Lithuanian American Information Center, under date of May 24, 1945, and signed by Acting Secretary of State Joseph C. Crew, read:—

"It may be stated for your information that it is contrary to the policy of this Government to arrange for the involuntary repatriation of persons who have had to leave their countries of residence because of the danger to their lives and liberties on account of their race, religion or political beliefs."

A similar letter from the War Department, May 18th, signed by Colonel L. L. Hill, stated that:—

"The United States Government policy provides that Lithuanian nationals will not repatriated to the Soviet Union unless they affirmatively claim Soviet citizenship. Reports of violation of this policy would naturally be subject to investigation but no specific reports of such violation have come to my attention."

The phrase, "**contrary to the policy of this Government to arrange for the involuntary repatriation.**" was construed by the undersigned to entail opposition to all sorts of pressure — physical, moral, etc. — to induce the displaced Lithuanians to deliver themselves into the hands of the Soviet authorities.

Information at the disposal of the Lithuanian American Council bears out the fact that the policy of using no physical force in the case of Lithuanian nationals was adhered to by American military authorities.

However, attention of this Council has just been called to specific instances of **mental pressure** being applied to displaced Lithuanians in the American zones of occupation. The following facts are cited:

(a) On July 12, 1945, members of the Lithuanian Committee at Bamberg, including its chairman, Dr. Maceina, were arrested by order of the local officer in charge of displaced persons. They were charged with "illegal activities". The committee men were later released, after the proofs were submitted that the Committee was organized with the authorization of the local military commander for specific purposes.

(b) In many instances and in the various localities, the Lithuanians are continually exposed to persistent reproaches and questioning by local American occupational officials, as to why they remain in occupied Germany instead of going to Soviet-occupied Lithuania. In some cases, this action is taking the form of **unmistakable pressure and threats**, coupled with the forcible measures of corralling the displaced Lithuanians in the camps. This attitude of individual American officers is exercising a demoralizing and depressing effect on these people, and it undermines their confidence.

(c) On July 18th the Lithuanian community at Wangen, in the American zone, was visited by a Red Army officer who broke into the mess hall and tried unsuccessfully to persuade the people to return to Soviet-occupied Lithuania. When the officer realized that his exhortations failed their purpose, he vilified the unwilling audience in a most disgraceful manner and finally told them: "These who refuse to be repatriated, will be forcibly removed. You, fascist swine, will be brought by force into our camps, from which the exit is short and expeditious."

Furthermore, food allotment in some camps is limited to a daily diet of some 600 calories.

The eyes of the world are now focused on the drama and the plight of all displaced persons, particularly those, like the Baltics, who remain at the moment in a situation of men without a country. Nearly one million of loyal Lithuanian Americans are vitally concerned with the plight of their relatives and with saving what is left of a once proud nation, the victim of German and Russian aggression.

We beg to submit the above cited facts and considerations to the attention of the Department of State, and we hopefully request the Government to take whatever measures it deems necessary to remedy the situation.

RESPECTFULLY SUBMITTED, by

LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL, Inc.
1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

Leonard Simutis, President
William F. Laukaitis, Vice President
Dr. Pius Grigaitis, Secretary
Michael Vaidyla, Treasurer

Constantine R. Jurgela, Director,
Lithuanian American Information Center

DATED:

Washington, D. C.
August 21, 1945.

Šį memorandumą Stevens pažadėjo perduoti naujam Valsybės departamento sekretoriui James Byrne.

Alto pastangos atnešė ryškių teigiamų reiškinių. Rugpjūčio mėnesio pabaigoje JAV vyriausybė jau leido tremtiniams Europoje susirašinėti su savaisiais Amerikoje. Alto pirmininkas tik vieną dieną gavo iš lietuvių tremtinių net 500 laiškų su prašymais padėti susirasti gimines, draugus. Tų laiškų ir kitomis dienomis buvo gausu. Jų daug gavo ir kiti Alto vadovybės nariai. Tremtiniai jau buvo pajutę, kas jiems gali ir nori padėti. L. Šimutis prisipažįsta: "Visa tai skatino dar labiau pasitempti besirūpinant skaudžiu tremtinių likimu". Alto veikla buvo taip įvertinta, kad kun. dr. J. Končius šiai veiklai paremti paaukojo 500 dol. Tą jautė ir Vliko vadovybė Europoje. Vliko pirm. prel. M. Krupavičius tais pat 1945 m. Amerikos Lietuvių Tarybai rašytame laiške kalbėjo: "Veikdami didžiosios JAV demokratijos sąžinę jie (Alto vadovaujami Amerikos lietuviai) drauge gaivina palikusios Tėvynėje mūsų tautos dalies ir tremtinio dalią nešančiųjų lietuvių viltį ir grūdina jų ryžtingumą". Šį laišką Vliko pirmininkas Alto vadovybei atsiuntė po Alto kongreso Čikagoje 1945 m.

Alto susirūpinimas tremtiniais nemažėjo. Apie tai savo knygoje L. Šimutis skelbia: "Amerikos lietuviai buvo labai susirūpinę, kai sužinojo, jog Vakarų Vokietijoje, amerikiečių zonoje, buvo leidžiama Sovietų Rusijos agentams ir politrukams terorizuoti lietuvius tremtinius bei pabėgėlius. Rusai buvo užsimoję prievarta gražinti jų pagrobton Lietuvon arba juos ištremti į Sibirą, ar į kitus tolimus Rusijos kraštus. Sužinojus, kad amerikiečių zonos kariškieji ir "diplomatiškieji" pareigūnai ne tik nepastoja kelio komunistų pastangoms, bet net patalkina, Amerikos Lietuvių Taryba pradėjo daryti skubius žygius, kad amerikiečių zonos vadovai liautųsi pataikavę bei rėmę sovietų nežmoniškus veiksmus".

Be aukščiau minėto Alto memorandumo, panašų memorandumą JAV valdžios žmonėms pasiūlė ir Balfu pirm. kun. dr. J. Končius. Buvo gautas atsakymas iš generolo J. R. Killdring, Civilinių reikalų skyriaus direktoriaus. Atsakymas

nebuvo patenkinamas ir, kaip Alto pirm. L. Šimutis rašo: "Reikėjo nedelsiant veikti toliau ir ginti lietuvių pabėgėlių teises". Alto vadovybės pavedimu, Lietuvių Amerikiečių Informacijos Centras (LAIC) ir prie jo sudarytas Specialios Tarnybos Biuras surinko žinias apie pabėgėlių padėtį įvairiose Vakarų Vokietijos vietovėse ir įteikė atitinkamoms valdžios įstaigoms. Buvo daroma viskas, kad tik lietuviai neliktų sovietų teroro grėsmei.

Pastangos buvo uoliai tęsiamos. L. Šimutis informuoja: "1946 m. taip pat buvo būtinas reikalas Altui daryti skubių žygių politinių pabėgėlių teisėms ginti, nušviečiant jų padėtį, laikyseną karo metu ir santykius su Lietuvos okupantu. Vasario 6 d. šiais opiais reikalais buvo įteiktas raštas Valstybės sekretoriui Byrnes, į kurį jo vardu atsakė George L. Warren, pabėgėlių reikalams patarėjas."

Su tuo Valstybės departamento raštu reikia susipažinti. Jo tekstas:

Mar. 1, 1946

My Dear Mr. Šimutis:

I have received your letter of February 6, 1946, signed also by Dr. Pius Grigaitis and Mr. Michael Vaidyla, requesting a statement of the policy of the United States Government with respect to the care and repatriation of Baltic displaced persons in the United States zone of occupation in Germany.

For your information it may be stated that Estonians, Latvians, and Lithuanians are not repatriated to their countries of origin against their will. Such persons are not included under the directives concerning repatriation applicable to Soviet citizens under the provisions of the Yalta Agreement.

It is the policy of the United States Government to repatriate to the Soviet Union only those persons who fall within the terms of the agreement reached with the Soviet Government in February 1945 at Yalta providing for the mutual repatriation of all Soviet citizens liberated by the American armed forces and of all American citizens liberated

by the Soviet armed forces. The United States Government considers that only those person are covered by the above-mentioned agreement who were both citizens of and actually within the Soviet Union on September 1, 1939 and who come within the following categories:

- (1) were captured in German uniforms;
- (2) were members of Soviet armed forces on or after June 22, 1941 and were not subsequently discharged therefrom;
- (3) on the basis of reasonable evidence have been found to be collaborators with the enemy, having voluntarily rendered aid and comfort to the enemy.

Other person of Russian origin are not being repatriated unless they so desire.

This Government is cognizant of and has given thorough consideration to the situation of enemy prisoners of war of Estonian, Latvian, and Lithuanian nationality. Prisoners of war held by this Government are released from internment only upon the request of an Allied government certifying that government and requesting his release for purpose of serving in its armed forces. In the circumstances, therefore, prisoners of war of Lithuanian, Estonian, and Latvian nationality cannot be released at present. You may be assured that such prisoners of war have been and shall continue to be treated in accordance with the Treaty of the Geneva Convention, to which this Government is a party.

For your further information, those persons formerly resident in the Baltic States, who accepted transfer in 1939, 1940, and 1941 to German-occupied territory pursuant to agreements with the German Government are thereby considered as German citizens.

Sencerey yours,

George L. Warren
Adviser on Refugees and
Displaced Persons

Iš rašto buvo aišku, kad dar daugeliui lietuviui tremtinių grėsė pavojus, ypač tiems, kurie buvo sugauti dėvį vokiečių prievarta įvilktomis karinėmis uniformomis, kuriuos sovietiniai agentai gali įtarti buvus kolaborantais ar padėjėjais vokiečiams.

Tas viskas paskatino Amerikos Lietuvių Tarybos vadovybę dar energingiau veikti. Kaip Alto istorijoje rašoma: "Neužteko memorandumų ir šiaip susirašinėjimų, teko pačiams vykti į Valstybės ir Karo departamentus ir gyvu žodžiu ginti šią bylą. Veikė Alto vykdomasis komitetas, LAIC direktorius K. Jurgėla su savo bendradarbiais ir tik po to, kai Amerikos Lietuvių Taryba laiku ir vieningai padarė intervenciją atitinkamose valdžios tarnybose Washingtone, lietuvių ir kitų pabėgėlių būklė Vakarų Vokietijoje (amerikiečių zonoje) pakrypo į geresnę pusę. Buvo pašalinti pavojai priversdinai grįžti į bolševikų okupuotą tėvynę ir, be to, pagerėjo gyvenimo sąlygos".

Amerikos Lietuvių Tarybos vadovybės veikla reikiamai nuteikė Vašingtono įstaigas. Tam, žinoma, prisidėjo ir kiti akstinai. Tačiau sovietai nesiliovė varę žiaurią akciją grąžinti pabaltiečius ir kitus tremtinius į jų okupuotus kraštus. Tai vis didino kaip pačių tremtinių, taip ir Alto rūpesčius. Buvo daromi pakartotini žygiai į karo departamentą ir į pačią JAV vyriausybę. Gražią prošvaistę tos visos akcijos padarinių parodė 1946 m. lapkričio 8 d. spaudos ir radijo pranešimai, kad velionio Rooseveltto našlė Eleonora Rooseveltienė, tuomet buvusi JAV delegatė Jungtinėse Tautose, labai griežtai atsakė Maskvos ambasadoriui Jungtinėse Tautose (Višinskiui), kuris pasiūlė neduoti jokios pašalpos tiems tremtiniams, kurie atsisako grįžti į savus (bolševikų okupuotus) kraštus. Rooseveltienė JAV vyriausybės vardu pareiškė, kad Amerika jokiū būdu neleis rusams vežti į Rusiją tremtinių, kurie atsisako grįžti į okupuotas tėvynes. Pavyzdžiui ji net suminėjo lietuvius, estus, latvius tremtinius.

Amerikos Lietuvių Tarybai tai buvo džiaugsmingas ženklas, kad jos pastangos atsiekė reikšmingą laimėjimą. Alto vadovybė tuojau p. Rooseveltienei pasiuntė padėkos laišką.

Dabar Amerikos Lietuvių Taryba ėmėsi naujų žygių — plačiau atidaryti duris tremtiniams atvykti ir įsikurti JAV-se. Tuo reikalu vėl pradėti žygiai asmeniškais apsilankymais, raštais Vašingtono įstaigose. Tremtinių įkurdinimo reikalu daug dirbo, su Altu palaikydamas ryšį, prof. dr. K. Pakštas. Šios pastangos buvo tęsiamos 1947 ir 1948 metais. Pasiiekta labai svarbių rezultatų, kuriuos Alto pirm. L. Šimutis taip apibūdina: "Tremtinių įkurdinimo atžvilgiu šie (1948) metai buvo laimingi. Po kelerių metų Amerikos Lietuvių Tarybos, Bendrojo Amerikos Lietuvių šalpos Fondo ir kai kurių tautinių grupių pastangų Jungtinių Amerikos Valstybių Senatas ir Atstovų rūmai birželio 18 d. išleido labai svarbų mums įstatymą, kuris vadinosi **Displaced Persons Act 774**. Jis suteikė teisę vyriausybei įleisti Amerikon 205,000 tremtinių bei pabėgėlių. Įstatyme buvo pasakyta, kad tą tremtinių skaičių reikia atgabenti Amerikon maždaug per porą metų. Baltijos valstybės ir rytų Lenkijai nustatyta kvota 40 proc. Priimto įstatymo definicijoje pabrėžta, kad tremtiniais yra laikomi tie, kurie atsirado Vokietijoje, Austrijoje ir kituose vakarų Europos kraštuose prieš 1945 m. gruodžio 22 d."

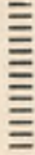
Čia reikėtų pastebėti, kad greta Amerikos Lietuvių Tarybos tremtinių nuo priverstinės repatriacijos gelbėjimu ir jų įkurdinimu rūpinosi ir kitos Amerikos lietuvių organizacijos, ypač adv. Antano Olio vadovaujama Amerikos Lietuvių Misija, prieš tų organizacijų grįžimą į Amerikos Lietuvių Tarybą 1948 metais.

Visi tie primintieji faktai pabrėžtinai parodo, kad Amerikos Lietuvių Taryba suvaidino didelį vaidmenį ginant tremtinius nuo Maskvos teroro, nuo bolševikų pastangų juos grąžinti į okupuotus kraštus. Tos pačios pastangos atvėrė duris tremtiniams įsikurti Amerikoje. Ir jeigu dabar daugelis mūsų tremtinių yra taip stipriai įsigyvenę Jungtinėse Amerikos Valstybėse, neturi būti pamirštas dėl to dėkingumas Amerikos Lietuvių Tarybai.

ALT LEIDINYS, 1985 M.

Rinkinys panaudotas iš žurnalo
"NAUJOJI VILTIS", 1984 m.Nr.17.

Spaudė MORKŪNO SPAUSTUVĖ,
3001 West 59th Street,
Chicago, Illinois, 60629

**LIETUVIS NEPAVARGS
KOVOJE UŽ
LIETUVOS LAISVĘ**

